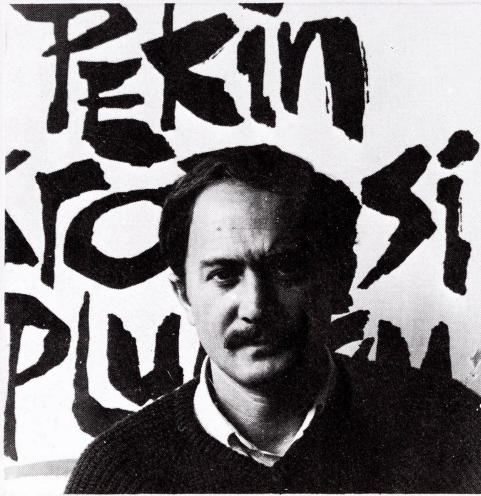

Bir grafik ustamız: Sadık Karamustafa

A master designer: Sadık Karamustafa

1946'da Fatsa, Yalıköy'de doğdu. Ankara Koleji'ni ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Dekoratif Sanatlar Bölümü Grafik Atölyesi'ni bitirdi. Grafik mesleğine 1967'de öğrenciyken başladı. Yayınevlerinde, reklam ajanslarında çalıştı. 1979'dan bu yana çalışmalarını kendi tasarım atölyesinde sürdürüyor. Ressam Gülsün Karamustafa ile evli, bir kızı var. ▲

Born in Yalıköy/Fatsa in 1946. After finishing high school at the Ankara College, he took a degree in Graphic Design from the State Academy of Fine Arts. Launched his career in 1967 while still a student, and worked for various advertising agencies and publishing houses until 1979, when he set up his own studio. Married to Gülsün Karamustafa, a renowned painter, he is the father of a girl.▲▲

Özgeçmiş yerine

Grafik Sanatı'nın bana ayırdığı bu sayfalarda, kazandığım ödülleri sıralamaktansa (aslında saymaya kalksam pek fazla bir yer tutmaz) küçük bir meslek sohbeti yapmayı uygun buluyorum.

Dört beş yıl önce Milliyet Sanat Dergisi, "Grafikte Gençler" özel sayısı yapmıştı. On genç grafik sanatçısı arasında bana da yer vermişlerdi. Aradan bir kaç yıl geçmesine rağmen bugün kendimi hala genç sayıyor ve dergi editörünün koyduğu üst başlık karşısında "estağfurullah" diyorum. Usta olmak için daha kırk matbaa ekmek yemem gerekiyor.

Ben bir yalnız kovboyum. Ajansların çalışma düzeniyle aynı frekansta olmadığım için uzun süredir kendi atölyemde icra-i dizayn ediyorum. Bu özelliğim bana bazen dükkanı kapatıp uzun yaz tatilleri yapma kolaylığını tanıyor. Denizi çok seviyorum. Ciğer yapım uygun olsaydı hep su altında yaşardım. Sağlıklı bir yaşam sürmeyi, insan ve dünya ilişkilerinde çok boyutluluğu, aydın olmaya çalışmayı, erken yaşlanmış iş adamı-grafikerliğe tercih ediyorum.

Türkiye'de bağımsız (ajanslarüstü) yaratıcılık bir türlü gelişmiyor. Son yıllardaki ters orantılı kültürel ve demokratik gerileme ile iktisadi gelişme, reklam ajanslarını neredeyse grafik sanatının tek müşterisi haline getirdi. Oysa dünyada, grafiğin alanının daha geniş ve çeşitli olduğunu sanıyorum. Ajanslarda çoğunlukla "talep"e yönelik olarak standart yaratıcılık ve tercüme yaklaşımı egemen. Pek tabii bu sadece grafiğin değil, tüm "yaratıcı" birimlerin sorunudur.

Bazı iş toplantılarının sonunda içimden hep bağırarak geliyor: "Dünyada başka şeyler de vaaar!"

Bugün ülkemizde üretilen grafik ürünlerimizi ikiye ayırıyorum: *Tercüme* ve *telif*. *Tercüme* ürünler, "mot a mot" tercüme, özetleme, derleme, uyarılama, esinlenme, bilmeden tıpkısını yapma, gibi başlıklar altında incelenebilir. *Telif* ürünlerin çoğunda, basit çağrışımlara dayalı ilkel bir tasarımcılık anlayışı var.

Galiba özgün tasarım ürünü verebilmek için *kurnaz mütercimliğin*, ya da alaturka *müellifliğin* ötesinde birşeyler gerekli; çağdaş etkilemelerden ürkmeyen, "nev-i şahsına münhasır" yaratıcılık!

Başta tiyatro ve sinema olmak üzere sanat ve eğlence etkinlikleri için tasarım yapmayı seviyorum. Şehir tiyatrolarına ilk afişimi yaptığımda yirmi yaşındaydım. Baskıyı ucuza maletmek için sunta üzerine yapıştırılmış yer muşambalarına oyulan klişeler kullanırdık (hey gidi günler!).

Bazı konuları özellikle sevmeme rağmen, konusu ne olursa olsun, hiçbir işi küçümsemedim. Grafikçi, "ürün"e aşık olmak ya da nefret etmek durumunda değildir. Önemli olan mesleği sevmek ve kendi emeğine saygı duymaktır. Bu açıdan, her ikisini de kullanmakla birlikte, "grafik tasarımcısı" deyimini "grafik sanatçısı"ndan daha doğru buluyorum.

Grafik eğitimimizin durumu hiç iç açıcı görünmüyor bana. 50'li yıllarda Almanların öncülüğünde, endüstri için çeşitli dallarda tasarımcı yetiştirmek üzere kurulan Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ilk yirmi yılında çok iyi grafikçiler çıkardı. Ancak son yıllarda "tasarımcı" yerine, sanatçı eğitime tutkusuna öncelik veren kurum, adını Güzel Sanatlar Fakültesi olarak değiştirerek bu yolda son önemli adımı attı. Hayırlı olsun. Eski adıyla Akademi, yeni adıyla MSÜ'nde durum eskiden beri vahim. Bu kurumun taşlaşmış akademik kadrosunu iyice bir "ayık"laştırmak gerekiyor. Bağımsız bir okul olduğu yıllarda iyi grafik tasarımcıları yetiştirme yolunda önemli yollar kateden UESYO'nun, MSÜ bünyesi içinde eritilmesi "bu ülkeye tasarımcı lüzum etmez" demenin bir başka türüsü.

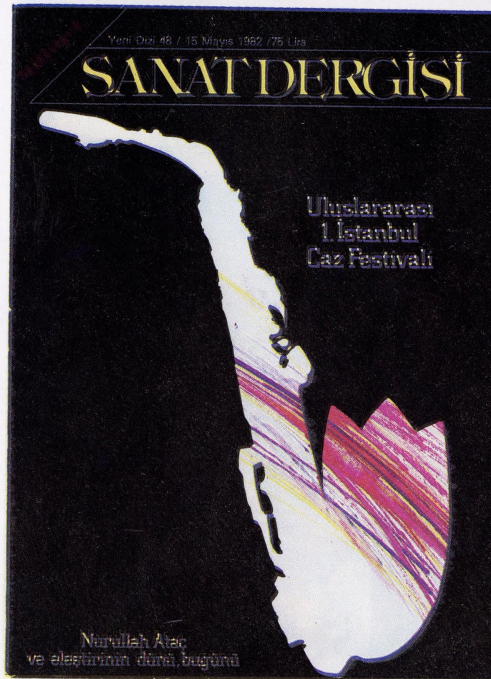
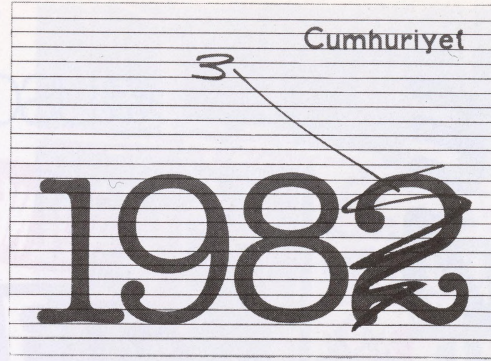
Türkiye'de grafik mesleğinde ve eğitiminde teorik bilgi eksikliği (ya da yokluğu) var. Birgün, grafik kitapları ithal eden bir kitabevinin yöneticisine neden sadece çoğunluğunu illüstrasyonların oluşturduğu grafik ürün ağırlıklı yayınları sattıklarını, grafik sanatının temel sorunlarını inceleyen yapıtlara listelerinde neden yer vermediklerini sordum. Adam önce anlayamadı. Soruyu tekrarladım, çok şaşırdı. Yıllardır ilk defa böyle bir istekle karşılaştığını söyledi.

Türkçe'de grafik sanatçısına kaynak olabilecek, bilgilendirebilecek araştırma kitapları yok. Yabancı dil eksikliği ya da işlerinin çokluğu meslektaşlarımızın yabancı yayınların ancak resimli bölümlerinden yararlanmalarına izin veriyor.

Teorik eksikliği gidermek için geçen yıl Bilsak'ın ve Reklamevi'nin düzenledikleri türde seminerlere, broşür biçiminde de olsa yayınlara ihtiyacımız var.

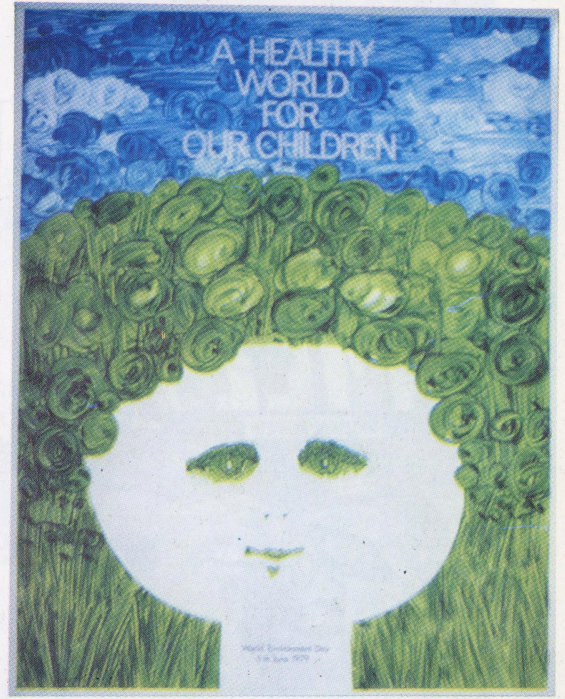
Gazetelerde grafiker arayan ilanları ilgiyle izliyorum. Sanırım yeryüzünde Türk grafik sanatçıları kadar tavlayıcı sözlerle göreve çağrılan bir başka meslek gurubu daha yoktur.

Grafik Ürünler Sergisi ilk yıllardaki "otantisite"sini yitirerek grafik sanatçıları için gerçekten bir "vicdan meselesi" halini aldı. Sergilerde Türk grafik sanatının milli iradesi tecelli ediyor. Ancak azınlık partilerinin ve bağımsız adayların barajı aşma şansları yok denecek kadar az oluyor. Ben yine de hiçbir şeye aldırmadan, meslek dayanışmamız öyle gerektirdiği için sergilere katılmaya devam edeceğim. ▲

- 2 1 Gösteri dergisi için illüstrasyon.
- 2 Cumhuriyet Gazetesi için yılbaşı tebriği.
- 3 Tabipler Odası için "İnsan hakları" konulu afiş.
- 4 Grafik Sanatı Dergisi için "Kadın" konulu takvim.
- 5 Birleşmiş Milletler "Çocuk ve Çevre" konulu afiş.
- 6 Milliyet Sanat Dergisi kapak illüstrasyonu.

- 1 Illustration for Gösteri (a periodical)
- 2 New year greetings for Cumhuriyet (a daily)
- 3 Poster with theme "Human rights" for the Chamber of Medicine
- 4 Calendar titled "Woman" for the Turkish Graphics Magazine.
- 5 Poster with theme "Child and Environment" for U.N
- 6 Cover Illustrations for Milliyet Sanat (a periodical)

GECEYE SELAM

Müzikal 2 Bölüm

USG uluslararası sanat gösterileri a.ş. sunar:

AZİZ NESİN GOL KRALI SAİT HOPSAIT

Müzikli Güldürü

9

- 7 "Geceye Selam" müzikalinin afişi, 1982.
- 8 "Gol Kralı Sait Hopsait" müzikalinin afişi, 1981.
- 9 "Selam Meloş" müzikalinin afişi, 1981.
- 10 "Geceye Selam" müzikalinin afişi, 1982.
- 11 "Sade Vatandaş Şvayk" oyununun afişi, 1984.
- 12 "Selam Meloş" müzikali "fener" afişi, 1981.
- 13 "Bir Yudum Sevgi" filminin afişi, 1984.
- 14 "Bin Yıl Önce, Bin Yıl Sonra" müzikli gösteri afişi, 1986.
- 15 "Şen Sazın Bülbülleri" müzikalinin afişi 1984.
- 16 "Pekin Akrobasi Topluluğu" gösteri afişi, 1982.
- 17 1. Şile Bezi Şenliği afişi, 1985.
- 18 "Gözlerimi Kapatım Vazifemi Yaparım" müzikal komedinin afişi, 1985.

- 7 1982, poster for the musical "Geceye Selam".
- 8 1981, poster for the musical "Gol Kralı Sait Hopsait".
- 9 1981, poster for the musical "Selam Meloş".
- 10 1982, poster for the musical "Geceye Selam".
- 11 1984, poster for the play "Sade Vatandaş Şvayk".
- 12 Poster for the musical "Selam Meloş".
- 13 1984, poster for the film "Bir Yudum Sevgi".
- 14 1986, poster for the musical show "Bin Yıl Önce, Bin Yıl Sonra".
- 15 1984, poster for the musical "Şen Sazın Bülbülleri".
- 16 1982, poster for "The Peking Acrobatics Troupe".
- 17 1985, poster for the first Şile Bezi Festival (a special home-woven cloth.)
- 18 1985, poster for the musical comedy "Gözlerimi Kapatım Vazifemi Yaparım".

10

11

12

13

14

15

16

17

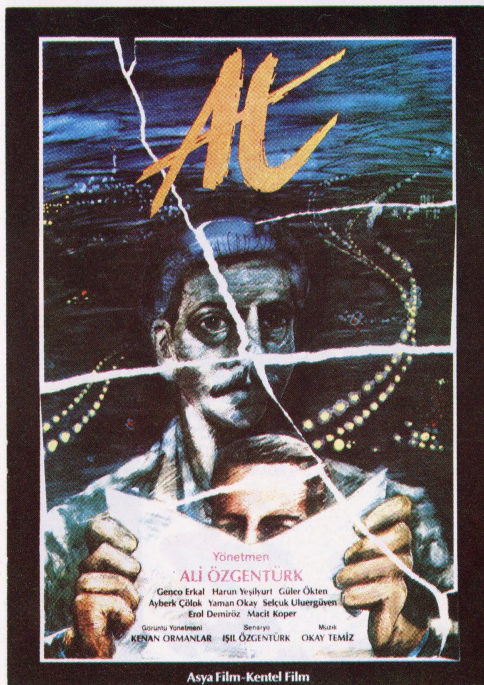

18

Independent, i.e. agency-free creativity fails to flourish in Turkey. The disparity between culture and democracy (on the decline) and economic growth has singled out advertising agencies as the sole client of graphics. It is my firm belief, however, that graphic applications are universally much more extensive and varied. The agencies are ruled by a passable degree of creativity and a translative approach, both aimed at meeting "demand". This problem is common

I can classify contemporary Turkish graphics under two headings: Translative and Original. The first is further sub-headed: mot-à-mot translation, resumé, compilation, adaptation, inspiration and unconscious imitation. As for the second group, original graphics, being based on a primitive design philosophy, it is derived mainly from simple suggestions.

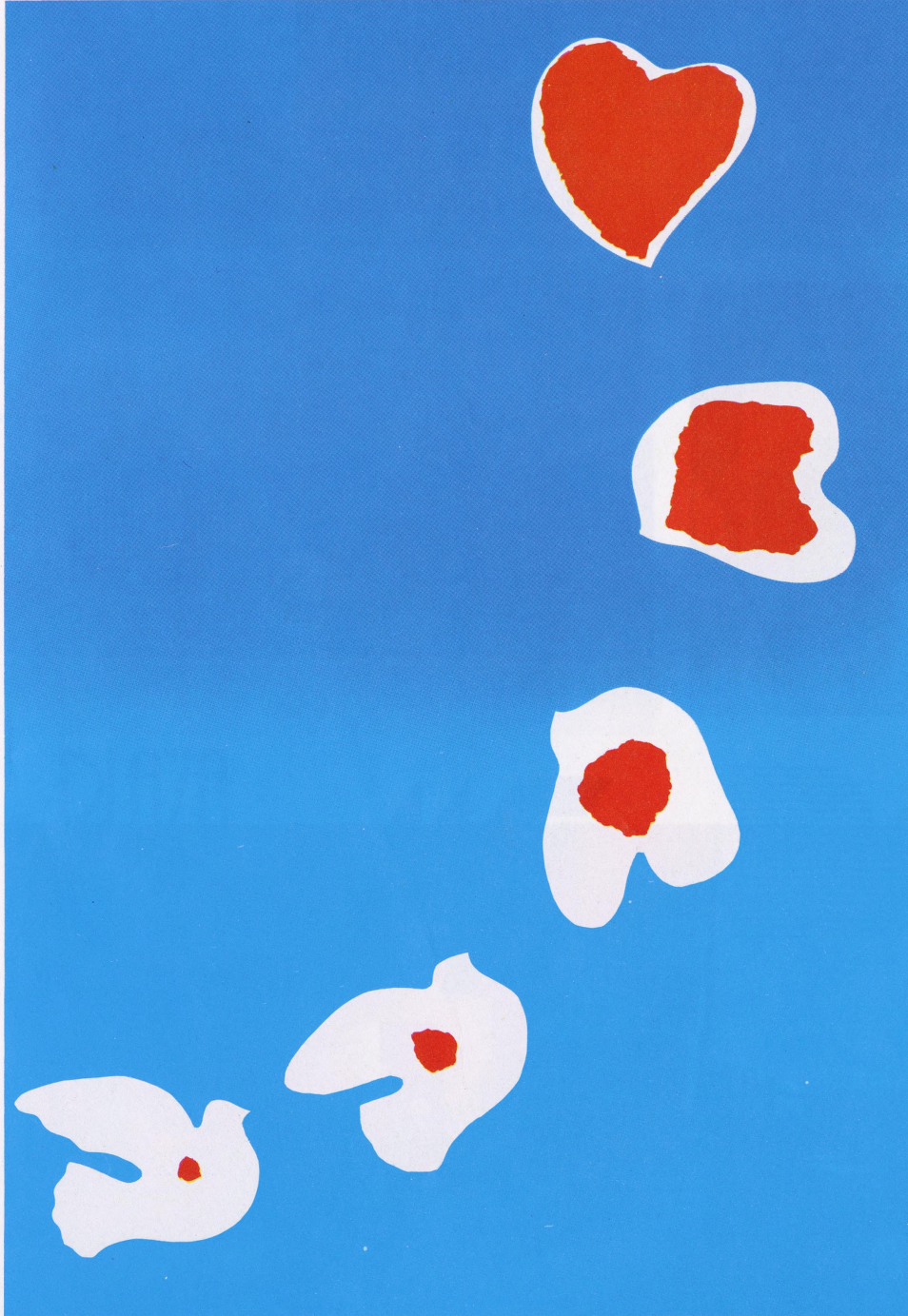
What is sorely needed here is creativity untimidated by contemporary influences, something beyond crafty translation or 'alla turca' originality.

Unfortunately, the tide turned away from design to "art", which fact manifested best by the re-christening of the SAA to the 'School of Fine Arts'! Best of luck. The situation is even worse at the erstwhile State Academy of Fine Arts, now called the Mimar Sinan University, whose calcified faculty need immediate rejuvenation. Melting the School of Applied Arts -successful only when independent- in the Mimar Sinan University pot is just another way of saying "no need for designers here.

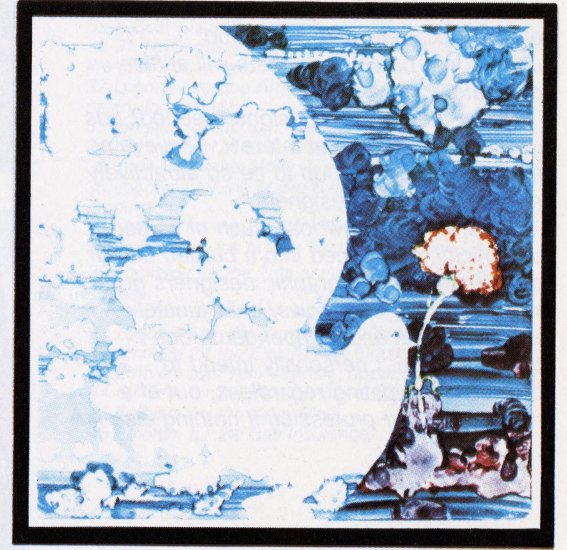

- 19 "Hisseli Harikalar Kumpanyası" müzikalinin logotayı.
 20 "Güzel kitaplar" sergi afişi, 1975.
 21 "At" filminin afişi, 1983.
 22 2. Grafik Ürünler Sergisi afişi.
 23 3. Grafik Ürünler Sergisi afişi.
 24 Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü Yarışması afişi, 1982.
 24 Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Afiş Yarışması, birincilik ödülü, 1982
 25-26 Afişler, 1977

19 Logotype for the musical "Hisseli Harikalar Kumpanyası"
 20 1975, poster for the book show "Güzel Kitaplar"
 21 1983, poster for the film "At"
 22 Poster for the Second Graphics Show.
 23 Poster for the Third Graphics Show.
 24 1982, first prize in Abdi İpekçi, "Friendship and Peace Contest".
 25-26 1977, posters.

24

25

26

A grave insufficiency (or lack) of theory plagues the education, and consequently, the profession in Turkey. Strolling through a bookstore specialising in imported graphics books one day, I happened to ask of the manager why the majority of these books concerned illustration, with a noticeable dearth in the number of those on basic design principles. At first he couldn't understand the question, and when I repeated myself he was astonished: He told me that this was the first such request in years!

No research material is available in Turkish. Lacking a foreign language or simple free time confines our colleagues' attention to the illustrated sections of foreign publications. We need the likes of seminars held by Reklamevi and Bilsak and publications -brochure formats will suffice- desperately.

I follow the "graphic designer needed" ads in the papers with great interest. I believe no other professional group to be so attractively enticed as Turkish designers.

The Graphics Show lost much of its early authenticity, and turned into a burden on our conscience. Turkish graphic designers go to the polls during the shows; unfortunately minority parties and independents don't stand a chance. I personally intend to continue participating regardless, out of a firm belief in our profession if nothing else. ▲▲

32

33

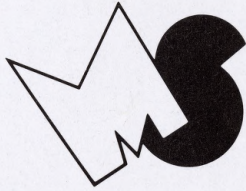

34

27-28-29 Bitlis Best Sigara Fabrikası'nın açılışı için çevre tasarımı, 1985.
30-31 İzmir Fuarı Alpres Firması pavyonu için tasarım, 1976.

35

36

MOST
PRODUCTION

37

27-28-29 Environmental design for the opening of the Bitlis Best Cigarette Factory.
30-31 1976, design for the Alpres Company Pavillon in the İzmir Fair.

32 Logotype for the Arnavutköy Ev Börekçisi (a pastry-food shop)

33 Emblem for the Şan Theatre.

34 Logotype for the pantomime "Buyrun Uzun Eşeğe".

35 Emblem for the Moda Cinema.

36 Logotype for the Music-production Company Most Production.

37 Emblem for the Proftaş Plastic-pipe Industry Co.

38 Emblem for the Middle East Construction Co.

39 Logotype for the 70th anniversary of Atalar (Chain stores)

40 Emblem for the Dormen Theatre.

41 Logotype for the gym-house "Plaza Gym"

42 Emblem for the Elektrometa Electronics Co.

43 Emblem for "Yeni Yayınlar" (a publication company)

44 Emblem for the Municipality of Şile.

45 Emblem for the Asya Films.

46 Emblem for the Batı Insurance.

38

39

40

41

42

43

44

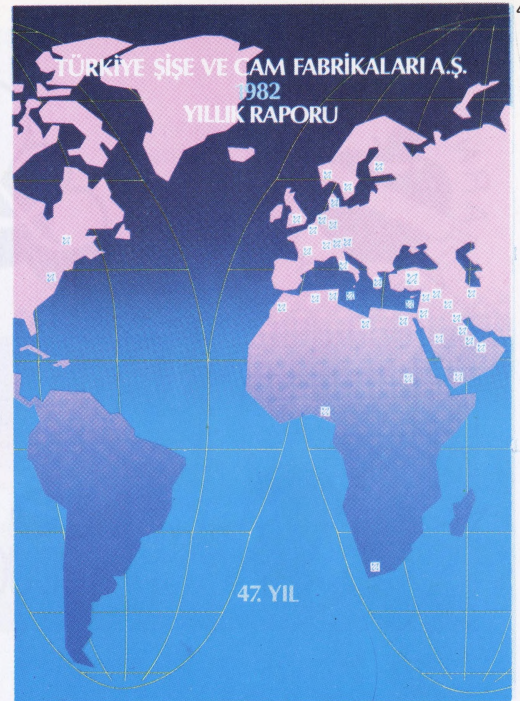
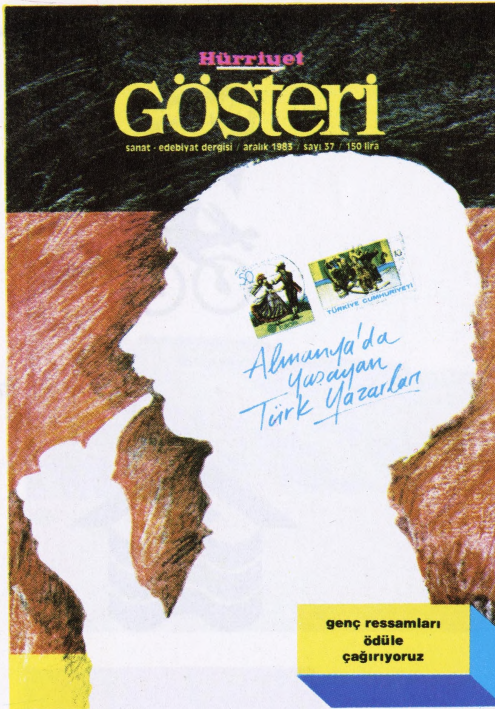
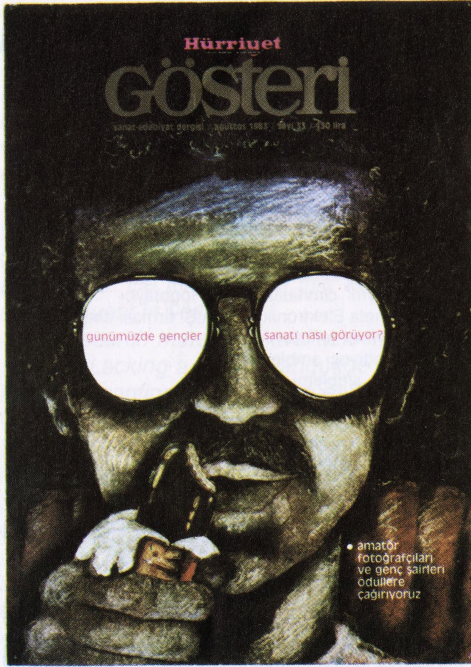

45

46

- 47-48-51 Gösteri Dergisi kapakları
49 Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları 1982 Yıllık Rapor Kapakı
50 Grafik Sanatı Dergisi kapağı
52-53 Hataş Firması "Fiskkao" ürününün afişetleri
54 "At" filmi afişi
55 "Kaptan Grant'ın Çocukları" kitabının illüstrasyonu.
56 "Hisseli Harikalar Kumpanyası" müzikalinin plak kapağı

- 47-48-51 Covers of the Gösteri (a periodical)
49 1982, cover for the Annual Report of the Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları (glassware industry)
50 Cover for the Turkish Graphics Magazine
52-53 Affishettes for the "Fiskkao" (a food product from the Hatas Company)
54 Poster for the film "At".
55 Illustration for the book "Captain Grant's Children"
56 Record-cover for the musical "Hisseli Harikalar Kumpanyası".

GRAFİK SANATI 4

51

"Bir Paket Fiskkao...
Elma suyu hazır."

Fiskkao
"Lezzet Ustası"

52

"Bir paket Fiskkao...
Portakal suyu hazır."

Fiskkao
"Lezzet Ustası"

53

55

asya film / kentel film

54

56

Yönetmen
ALİ ÖZGENTÜRK

Genco Erkal Harun Yeşilyurt Güler Ökten
Ayberk Çölok Yaman Okay Selçuk Uluergüven
Erol Demiröz Macit Koper

Görüntü Yönetmeni Senaryo Müzik
KENAN ORMANLAR İŞİL ÖZGENTÜRK OKAY TEMİZ